

https://doi.org/10.31516/2410-5325.082.10*
УДК 785.11-057.875:378.4(477.54-25)]"1880/1890"(045)

АМАТОРСЬКЕ СИМФОНІЧНЕ ВИКОНАВСТВО В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ: СТУДЕНТСЬКИЙ ОРКЕСТР ХАРКІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ 1880-х — 1890-х РР.

Чжан Лічуань

Харківська державна академія культури, м. Харків, Україна
asp_zhang_lichuan@xdak.ukr.education

Zhang Lichuan

Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv, Ukraine
<https://orcid.org/0009-0007-0870-5573>

Чжан Лічуань. Аматорське симфонічне виконавство в освітньому середовищі: студентський оркестр Харківського університету 1880-х — 1890-х рр.

Розглянуто специфіку функціонування оркестру студентів Харківського університету, керівництво яким протягом 1880-х — 1890-х рр. здійснювали освічені професійні музиканти С. Неметць, А. фон Глен та С. Дочевський. Доведено, що специфіка функціонування аматорського музичного колективу зумовлена якістю виконання означеними митцями капельмейстерських функцій. С. Неметць та А. фон Глен забезпечували симфонічний інструментальний склад і виконавську якість колективу, залучаючи до концертних виступів професійних оркестрових музикантів. Обмеження концертної практики студентського оркестру за часів керівництва С. Дочевського університетськими заходами зумовило поступове зниження рівня виконавської майстерності та орієнтацію у процесі забезпечення інструментального складу суто на студентів-аматорів.

Ключові слова: музичне виконавство, симфонічний оркестр, С. Неметць, А. фон Глен, С. Дочевський, виконавська практика, інструментальний склад, репертуар.

Zhang Lichuan. Amateur symphonic performance in an educational environment: the student orchestra of Kharkiv University in the 1880s — 1890s

The purpose of the publication is to determine the specifics of the functioning of the student orchestra of Kharkiv University in the 1880s — 1890s in the context of amateur symphonic performance.

The methodology. In the process of studying the activity of the orchestra of Kharkiv University, the approach of comparative analysis was applied, thanks to which the peculiarities of developing the repertoire and concert practice of the team were revealed. Determination of the specifics of work with the team of orchestra leaders

was carried out within the framework of the application of the systematicity principle.

The results. Based on the analysis of the materials of the Kharkiv press of the 1880s — early 1900s, the specifics of the functioning of the Kharkiv University student orchestra, led by prominent professional musicians S. Nemetz, A. von Glen and S. Dochevskiy, is investigated. It was determined that the performance activity of the amateur orchestra was influenced by the specifics of the educational process at the university, which caused both the annual renewal of a certain percentage of orchestra members and long breaks in the rehearsal process. During the leadership of S. Nemetz (1881–1885) and A. von Glen (1889–1900), the university music collective met the standards of the instrumental composition of a symphony orchestra; the quality of music reproduction was ensured by inviting professional orchestra performers of Kharkiv theaters and local amateur musicians. The level of performance of the orchestra of that period made it possible to successfully perform symphonic music by L. Beethoven, K. M. Weber, F. Mendelssohn, R. Wagner, etc. at leading concert venues in Kharkiv. During the leadership of the university orchestra by S. Dochevskiy (1890s — 1900s), the concert activity gradually reduced, being limited to episodic participation in university celebrations and charity events organized by students of the educational institution.

The scientific novelty. It has been proven that the specificity of the functioning of the amateur symphony orchestra of Kharkiv University during the 1880s and 1890s under the leadership of musicians educated on the aesthetic principles of academic musical art is determined by the quality of their performance of the bandmaster functions. S. Nemetz and A. von Glen, who sought to make up an orchestra that meets academic standards of a musical team, provided a symphonic instrumental composition and performance

* This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.

quality, involving professional musicians into concert performances. The limitation of concert practice of the student orchestra during the leadership of S. Dochevskyi to university events led to a gradual decrease in the level of performance skills and orientation in the process of providing the instrumental composition purely to amateur students.

The practical significance. Prospects for further research are related to the study of the specifics of the functioning of amateur orchestra groups in the cultural centers of Ukraine in the second half of the XIX century.

Keywords: *music performance, symphony orchestra, S. Nemetz, A. von Glen, S. Dochevskyi, performance practice, instrumental composition, repertoire.*

Актуальність теми дослідження. Становлення українського професійного музичного мистецтва в XIX ст. пов'язано, значною мірою, з культурними центрами, серед яких одним із провідних був Харків. Значне місце в музичній практиці міста того часу посідало інструментальне музикування. Зокрема, протягом XIX ст. в різних культурних сферах Харкова активно функціонувало оркестрове виконавство, що зумовлює необхідність дослідження специфіки цього явища.

Постановка проблеми. Симфонічне виконавство як складова академічного музичного мистецтва опрацьовувалося в межах творчості видатних представників віденської класики та музичного романтизму. Цей процес здійснювався в контексті осмислення тандему основних ознак симфонічного виконавства як оптимальної сфери репрезентації музичних текстів інструментальним складом, що забезпечує максимально можливий спектр засобів виражальності: симфонії як структурно регламентованого жанру та симфонічного оркестру, який характеризується функціонально зумовленим інструментальним складом. У XIX ст. важливу роль щодо опрацювання симфонічного виконавства в українській культурі відіграли аматорські інструментальні колективи, зокрема в освітньому середовищі. У цьому контексті аналіз функціонування симфонічного оркестру Харківського університету означеного періоду сприятиме оптимізації наукового знання з музичної культури України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідники акцентували на ролі симфонічного виконавства в музичній культурі Харкова XIX — початку XX ст., побічно згадуючи студентський оркестр місцевого університету (Миклашевський, 1967; Щербинін, 1971; Кононова, 1992; Кононова, 2004). Докладніше функціонування цього колективу розглядалося в монографіях Ю. Лошкова в контексті співпраці з оркестром у першій половині XIX ст. капельмейстерів І. Вітковського, І. Лозинського, В. Андреева і Ф. Шульця (Лошков, 2007) та В. Щепакіна, який аналізував творчість відомого чеського музиканта С. Неметця (Щепакін, 2016). Утім, комплексний аналіз діяльності симфонічного, за інструментальним складом, аматорського колективу Харківського університету останніх десятиліть XIX ст. не здійснювався.

Мета статті — визначити специфіку функціонування студентського оркестру Харківського університету 1880-х — 1890-х рр. у контексті аматорського симфонічного виконавства.

Виклад основного матеріалу дослідження. З початку XIX ст. музичне життя Харкова значною мірою було пов'язане з офіційно відкритим у місті в 1805 р. університетом, де музикування, зокрема колективне, активно функціонувало в студентсько-викладацькому середовищі. Переслідуючи мету надання енциклопедичної освіти, статут тогочасних університетів дозволяв для навчання студентів утримувати в штаті закладу вчителів «вільних мистецтв», зокрема музики (Шамаєва, 1996, с. 49). До 1830 р. музичні класи при Харківському університеті очолював польський капельмейстер, композитор, скрипаль і педагог І. М. Вітковський, який став провідним ініціатором і організатором музичного життя в Харкові в першій третині XIX ст. (Миклашевський, 1967, с. 66).

Завдяки педагогічній діяльності І. Вітковського талановиті студенти досягали на музичному інструменті рівня гри, достатнього для успішних виступів на публічних заходах. Це стимулювало започаткування в Харкові концертної практики, про поширення та значення якої свідчить клопотання студентів університету в 1817 р. про заснування філармонічного товариства (там само, с. 78).

Важливе місце в музичній практиці університету посідало оркестрове виконавство. Науковець Ю. Лошков, досліджуючи діяльність польського митця — учня одного з провідних представників віденської класичної школи Й. Гайдна, наголошував на орієнтації І. Вітковського під час створення студентського музичного колективу на інструментальний склад «класичного» симфонічного оркестру. Із середини 1810-х рр. оркестр університету брав участь у публічних заходах, виконуючи тогочасний симфонічний репертуар, і він був провідним концертним колективом міста (Лошков, 2007, с. 162).

Студентський оркестр продовжував існувати й під керівництвом наступників І. Вітковського на посаді вчителя музики університету. Про інструментальний склад оркестру 1830-х рр., коли оркестр очолювали І. Лозинський та В. Андреев, міркувати складно у зв'язку з відсутністю фактів. Однією з причин цього є обмеження виконавської практики виступами на університетських урочистостях, що не привертало уваги музичних критиків. Опосередковано про принаймні ознайомлення останнього з вимогами до інструментального складу симфонічного оркестру свідчить факт того, що В. Андреев був учнем капельмейстера, педагога й віолончеліста А. Штадлера, який здобув музичну освіту та певний час грав у театральному оркестрі у Відні (Несколько слов о Штадлере и о музыке, 1859, 16.03) в період розквіту віденської класичної школи. За цих обставин, характеристика В. Андреевим інструментального складу студентського оркестру як «повного» (Об оркестре г. Андреева., 1841, 11.01) уможливило ймовірність щонайменше наявності всіх груп симфонічного оркестру — струнно-смічкової, дерев'яних і мідних духових, ударних інструментів.

Протягом 1841–1859 рр. музичними класами університету керував представник австро-німецької культури, капельмейстер Ф. Шульц, творчості якого притаманно проведення в Харкові мистецьких заходів, під час яких репрезентувалися монументальні музичні твори — ораторії Й. Гайдна, Дж. Россіні, Л. Шпора. Для такої виконавської практики формувався, зокрема, інструментальний колектив з місцевих аматорів

та учасників театрального й університетського оркестрів, що мало на меті забезпечення відповідності складу симфонічного оркестру. Такий склад надавав змогу виконувати в публічних заходах симфонічні твори В. А. Моцарта, Л. Бетховена, Р. Вагнера та ін. (Лошков, 2007, с. 175).

Подальші творчі здобутки симфонічного оркестру студентів Харківського університету пов'язані з діячами Харківського відділення імператорського російського музичного товариства (далі — ХВІРМТ). Так, у 1881 р. студентський оркестр очолив вихованець Празької консерваторії, скрипаль-віртуоз С. В. Неметць — керівник і диригент симфонічних концертів першого ХВІРМТ (1864–1867 рр.) (Щепакін, 2005, с. 148–149).

Протягом року (із січня 1881 р. по січень 1882 р.) С. Неметць здійснював організаційні заходи: формував склад оркестру, до якого увійшли як студенти університету, так і харківські аматори та професійні музиканти; забезпечував репетиційний процес. З початку 1882/83 навчального року основний відсоток оркестрантів становили студенти, яких налічувалося близько 30 осіб (Местная хроника, 1882, 18.01), а напередодні першого симфонічного концерту 30.01.1882 р. чисельний склад колективу налічував понад 50 музикантів (Местная хроника, 1882, 27.01).

Необхідність сплачувати за участь в оркестрі виконавців на духових інструментах — професійних музикантів з харківських театральних оркестрів змусила С. Неметця розподілити репертуар, який опрацьовувався, на твори для струнного та симфонічного інструментальних складів. До програми січневого концерту студентського музичного колективу увійшли симфонія D-dur Й. Гайдна та увертюра Л. Бетховена «Егмонт», виконані симфонічним складом, Серенада Р. Фолькмана і Andante з квартету П. Чайковського, репрезентовані струнним оркестром, та «Ave Maria» Ш. Гуно у виконанні 25 скрипалів з акомпанементом віолончелі, фортепіано та фісгармонії. Окрім того, у заході взяли участь як солісти викладачі музичних класів ХВІРМТ: віолончеліст А. Маурер, піаніст І. Іранек і С. Неметць, який виконав на скрипці власний твір «Балада і фантазія» (Местная хроника, 1882, 27.01). Критика позитивно оцінила

виступ аматорського колективу, відзначивши стрункість та осмисленість виконання (Местная хроника, 1882, 01.02). За відгуками знавців музики, концерт пройшов задовільно, і університетський оркестр з успіхом склав свій перший іспит (Местная хроника, 1882, 14.02).

Протягом перших місяців 1882 р. відбулося три симфонічні концерти університетських музикантів. Утім програма оркестру не змінювалась, окрім останнього концерту 6 березня, де замість «Егмонта» прозвучала увертюра К. М. фон Вебера «Оберон» (Местная хроника, 1882, 05.03).

З кожним концертом кількість учасників студентського оркестру зростала, що свідчить про увагу С. Неметця до інструментального складу колективу. Напередодні третього концерту наголошувалося на відповідності оркестру стандартному складу та конкретизувалося наявність у струнно-смичковій групі 30 скрипок, 8 альтів, 8 віолончелей, 5 контрабасів і повного складу духових дерев'яних та мідних інструментів. Рецензент, який відвідав репетицію університетського оркестру, відзначав, що музиканти блискуче виконують увертюру К. М. фон Вебера, а колектив справляє приємне враження і за складом, і за якістю гри (Местная хроника, 1882, 06.03).

Концерти студентського оркестру стали для Харкова подією, яку обговорювали в місцевій пресі протягом року. Так, у травні 1882 р. відзначалися фактори, які вразили харків'ян: а) більше двох третин виконавців оркестру становила учнівська молодь — студенти університету і вихованці місцевих гімназій; б) кількісний склад колективу та якість виконання оркестру як надзвичайне явище для тогочасного музичного життя міста. Підсумовуючи зимовий концертний сезон, критик називав ініціативність, старанність студентів-аматорів та професіоналізм і досвідченість С. Неметця як основні чинники успіху симфонічних концертів (Местная хроника, 1882, 11.05). Напередодні 1882/1883 навчального року харків'ян повідомляли про підготовчу роботу, проведену С. Неметцем, завдяки якому була поповнена нотна бібліотека колективу й придбані нові оркестрові інструменти (Местная хроника, 1882, 19.08). У жовтні 1882 р. преса писала про вдале поповнення музичного колективу студентами першого курсу, а прагнення

керівника якості відтворення нового репертуару, зокрема 5-ї та 7-ї симфоній Л. Бетховена (Местная хроника, 1882, 06.10), зумовило залучення музикантів оркестру Харківського драматичного театру (Местная хроника, 1882, 19.11).

27.11.1882 р. відбувся благодійний концерт за участі хору студентів університету (керівник С. Неметць), солістів: піаніст І. Іранек і скрипаль — студент університету Вальтер, та студентського оркестру в кількості 70 музикантів, у виконанні якого прозвучали 7-ма симфонія Л. Бетховена та увертюра Ф. Мендельсона «Ruys Vla» (Местная хроника, 1882, 20.11). Ці ж твори прозвучали і 12.12.1882 р. на концерті, який, за визначенням рецензента, пройшов чудово завдяки керівникові, «котрий з різнорідних за якістю сил студентського оркестру створив таке струнке ціле» (Местная хроника, 1882, 13.12).

І надалі симфонічний колектив під керівництвом С. Неметця виступав на публічних заходах. Можливість залучати до концертних виступів майстерних аматорів і професійних музикантів забезпечувала відповідність інструментального складу стандартам симфонічного оркестру. Зокрема, в березні 1883 р. студентський оркестр мав 67 музикантів, а струнно-смичкова група налічувала 27 скрипалів. Такий склад дозволяв з успіхом виконувати симфонічну музику Г. Берліоза, Р. Вагнера, А. Дворжака, П. Чайковського та ін. (Щепакін, 2016, с. 324–325).

Успіхи С. Неметця в роботі з університетськими музикантами-аматорами сприяли його запрошенню для керівництва симфонічним оркестром Харківського музичного гуртка, що спричинило припинення співпраці чеського митця зі студентським колективом у 1885 р. Досвідчений чеський капельмейстер у роботі з оркестром університету продемонстрував високий рівень професіоналізму, оптимально здійснивши організаційну (формування на основі студентів оркестрового колективу), педагогічно-виховну (забезпечення достатнього для гри в оркестрі рівня опрацювання аматорами музичних інструментів), творця репертуару (принаймні, в оркестровці вищезазначених творів Р. Фолькмана, П. Чайковського, Ш. Гуно, власних симфоній та Елегій) та виконавську (успішні

публічні виступи колективу) капельмейстерські функції.

З початку 1889 р. симфонічний оркестр Харківського університету поновив діяльність під керівництвом викладача музичного училища ХВ ІРМТ, віолончеліста А. Е. фон Глена. Уже в середині січня того року аматорський колектив під керівництвом А. фон Глена взяв участь у благодійному концерті, виконавши Полонез з опери М. Глінки «Життя за царя», що викликало «нескінченні аплодисменти» (Музыкальные заметки, 1889, 20.01).

Як і в часи керівництва С. Неметця, серед студентів-оркестрантів переважали виконавці на струнно-смічкових інструментах, що зумовило наслідування А. фон Гленом принципу розподілу репертуару для струнного та симфонічного інструментальних складів. Так, у програмі концерту, який відбувся 04.03.1889 р. в урочистій залі університету, струнним оркестром були виконані твори С. Барда і Е. Жилле, а симфонічним складом — Вальс-фантазію М. Глінки. Окрім того, оркестр акомпанував викладачу ХМУ А. Юрьяну, котрий зіграв кілька п'єс на валторні (Театр и музыка, 1889, 06.03).

14.03.1889 р. А. фон Глен влаштував у Харківському драматичному театрі «великий оркестровий концерт», присвячений пам'яті свого вчителя — відомого віолончеліста і педагога К. Ю. Давидова. Значну частину програми становили симфонічні твори: увертюра Ф. Мендельсона «*Quo Blas*», фантазія «Афінські руїни» Бетховена-Ліста, Прелюдія до 5-го акту опери К. Рейнеке «Король Манфред», сюїта Ж. Бізе «Дитячі ігри», Урочистий марш А. Юрьяна. Диригент віддав шану К. Давидову, уперше в Харкові виконавши його оркестрову сюїту. Преса відзначала, що якісне виконання цього твору, партитура якого відрізняється «пікантним інструментуванням і дуже витонченою роботою» (Концерт г. Фон-Глен, 1889, 14.03), передбачає достатній рівень професіоналізму оркестрантів, чого не можна вимагати від аматорського колективу, утім, «завдяки старанності диригента, сюїта була виконана струнко й залишила гарне враження». Загалом гарне, з витонченим нюансуванням, виконання оркестрових творів було зумовлено, за визначенням критика, безсумнів-

ними диригентськими здібностями А. фон Глена (Музыкальная заметка, 1889, 22.03).

30.03.1889 р. відбувся в залі Дворянських зборів благодійний «оркестровий концерт А. фон Глена» за участі солістів — скрипаля С. Дочевського, піаніста І. Собестіянського і оперного співака М. Медведєва, та студентського хору. Оркестр університету, підсилений театральними оркестрантами, виконав *Jubel-ouverture* К. М. Вебера, Камаринську М. Глінки, твір викладача ХМУ Е. Прилля «Прощання артистів» та акомпанував виконанню І. Собестіянським Угорської фантазії Ф. Ліста і С. Дочевським двох частин скрипкового концерту Ф. Мендельсона. Окрім того, у виконанні струнного студентського оркестру прозвучало *Cantabile* П. П. Чайковського (Театр и музыка, 1889, 29.03).

Активною концертною практикою відзначалась діяльність університетського оркестру і на початку 1890 р. Анонсуєчи концерти того періоду, преса писала, що вдосконаленню наявного «дуже порядного» студентського музичного колективу заважає брак необхідного оркестрового інструментарію, тому концертні заходи здійснювалися з метою збору коштів для придбання музичних інструментів. Так, з означеної мети 04.02.1890 р. А. фон Глен провів концерт у залі Комерційного клубу; за традицією попередніх часів, у заході взяли участь університетський хор під керівництвом І. Туроверова та солісти, якими того разу були студенти освітнього закладу (Театр и музыка, 1890, 04.02). Оркестр виконав увертюру Д. Обера «*Fra Diavolo*», 1-й фінал з опери Р. Вагнера «Лоєнгрін», фантазію з опери Дж. Верді «Травіата» і «*Hymne St. Cecile*» Ш. Гуно, та, за визначенням преси, «виказав безсумнівні успіхи порівняно з попереднім роком, що, звичайно, повинно бути приписано невтомності та досвідченості талановитого диригента А. фон Глена». Рецензент, відзначаючи подекуди не зовсім чисту гру духових інструментів, наголошував, що причиною стали неякісні музичні інструменти (Театр и музыка, 1890, 06.02). Під час наступного симфонічного концерту 23.03.1890 р. студентський оркестр виконав 3-ю (a-moll) симфонію О. Бородіна (вперше в Харкові), оркестрову сюїту Е. Гріга «*Peer Gynt*», увертюру П. Чайковського «Ромео і Джульєтта» та

«Латиський танок» А. Юрьяна (Театр и музыка, 1890, 23.03).

Різноманітність оркестрового репертуару, який виконувався на публічних заходах, порівняно з концертними програмами студентського колективу під керівництвом С. Неметця, свідчать про капельмейстерський хист А. фон Глена, який здійснив підготовку оркестрантів з-поміж талановитих студентів-аматорів та організував оптимальний репетиційний процес, що сприяло якісному опрацюванню значного за обсягом репертуару.

Концертна активність аматорського оркестру обмежувалася конкретними місяцями (лютий — березень та листопад — початок грудня), що зумовлено специфікою освітнього процесу в університеті: репетиції відбувалися з початку семестрів — у вересні та другій половині січня; коли починалися іспити¹, колектив припиняв діяльність. Тривалі перерви в репетиційному процесі та щорічна зміна певного відсотка оркестрантів (одні випускалися з університету, інші вступали до закладу, значно оновлюючи склад симфонічного колективу) ускладнювали досягнення якісного звучання оркестру, що долалося завдяки ентузіазму студентів-аматорів і, значною мірою, капельмейстерському хисту С. Неметця та А. фон Глена.

Означені чинники суттєво впливали на функціонування університетського оркестру й надалі. Так, після від'їзду з Харкова А. фон Глена в середині 1890 р. симфонічний аматорський колектив очолив інший викладач ХМУ, вихованець Лейпцизької консерваторії, скрипаль С. І. Дочевський, під керівництвом якого студентський оркестр під час концерту 20.10.1890 р. з успіхом виконав, з-поміж іншого, увертюру з опери М. Глінки «Життя за царя» та «Souvenir de Narsal» П. Чайковського (Местная хроника, 1890, 22.10).

Висловимо думку, що успішність цього виступу зумовлена не стільки запрошенням «деяких сторонніх музикантів», скільки якістю професійної роботи А. фон Глена з оркестром, студентський склад якого суттєво не змінився порівняно з весняними концертами. Вочевидь,

С. Дочевський не приділяв належної уваги керівництву аматорським музичним колективом або не мав такого капельмейстерського хисту, як його попередники, оскільки надалі, протягом 1890-х — 1900-х рр., репрезентативна діяльність студентського оркестру обмежувалася виконанням 1–2 творів у концертних програмах, здебільшого раз на рік. Так, у 1892 р. оркестр виконав «Kaisermarsch» Р. Вагнера (Акт, 1892, 18.01), у 1894 р. — «Слов'янський танок» А. Дворжака та Марш С. Дочевського (Местная хроника, 1894, 15.01); наприкінці 1895 р. колектив брав участь у двох благодійних концертах, виконавши Марш К. Меллекера, фантазію М. Одеона та Вальс Ф. Шопена (Местная хроника, 1895, 27.10; Местная хроника, 1895, 30.11).

Надалі оркестр епізодично брав участь в університетських урочистостях (Університетський акт, 1897, 18.01; Університетський акт, 1903, 18.01) та благодійних заходах, які організовувалися студентами освітнього закладу (Студенческий вечер, 1900, 26.11; Театр и музыка, 1903, 01.12). Залишилися відомості щодо подальшого функціонування університетського оркестру. Принаймні в рубриці «В навчальних закладах» харківської газети «Південний край» друкувалися оголошення про проведення репетицій колективу (В університете, 1910, 31.01). Утім, про публічні виступи оркестру чи його керівника матеріали не збереглися.

Наведений матеріал свідчить, що концертні виступи студентського оркестру під керівництвом С. Дочевського відбувалися у стінах університету, у зв'язку з чим, харківська преса обмежувалася здебільшого анонсами та констатацією цих подій. Ймовірно, відсутність уваги музичної критики зумовлена й невисоким виконавським рівнем оркестру того часу, про що опосередковано свідчить не тільки рідкість виступів, а й обмеженість репрезентованого репертуару.

Висновки. Отже, специфіка функціонування аматорського симфонічного оркестру Харківського університету протягом 1880–1890-х рр. під керівництвом музикантів, вихованих на естетичних засадах академічного музичного мистецтва, зумовлена якістю виконання ними

¹ Під час весняного семестру іспити розпочиналися з квітня.

капельмейстерських функцій. С. Неметць та А. фон Глен, які прагнули формування для студентського оркестру відповідного до академічних стандартів музичного колективу реноме, забезпечували симфонічний інструментальний склад і виконавську якість, залучаючи до концертних виступів професійних музикантів театральних оркестрів Харкова та місцевих аматорів. Такий підхід, а також базування в репертуарній політиці на мистецькому надбанні визнаних композиторів забезпечували увагу до

діяльності музичного колективу освіченої громадськості та харківської преси. Обмеження концертної практики студентського оркестру за часів керівництва С. Дочевського університетськими заходами зумовило поступове зниження рівня виконавської майстерності та орієнтацію в процесі забезпечення інструментального складу суто на студентів-аматорів.

Перспективи подальшого дослідження пов'язані з вивченням специфіки функціонування аматорських оркестрових колективів у культурних центрах України в другій половині XIX ст.

Список посилань

- Акт в Харьковском университете. (1892, 18 января). *Южный край*.
 В университете. (1910, 31 января). *Южный край*.
 Кононова, О. (1992). До питання становлення професійної музичної освіти у Харкові XVIII–XIX ст. *Музична Харківщина*, 175–190.
 Кононова, О. (2004). *Музична культура Харкова кінця XVIII — початку XX ст.* Основа.
 Концерт г. Фон-Глен. (1889, 14 марта). *Южный край*.
 Лошков, Ю. (2007). *Гене́за та становлення диригентського виконавства в Україні*. ХДАК.
 Местная хроника. (1882, 18 января). *Южный край*.
 Местная хроника. (1882, 27 января). *Южный край*.
 Местная хроника. (1882, 1 февраля). *Южный край*.
 Местная хроника. (1882, 14 февраля). *Южный край*.
 Местная хроника. (1882, 5 марта). *Южный край*.
 Местная хроника. (1882, 6 марта). *Южный край*.
 Местная хроника. (1882, 11 мая). *Южный край*.
 Местная хроника. (1882, 19 августа). *Южный край*.
 Местная хроника. (1882, 6 октября). *Южный край*.
 Местная хроника. (1882, 19 ноября). *Южный край*.
 Местная хроника. (1882, 20 ноября). *Южный край*.
 Местная хроника. (1882, 13 декабря). *Южный край*.
 Местная хроника. (1890, 22 октября). *Южный край*.
 Местная хроника. (1894, 15 января). *Южный край*.
 Местная хроника. (1895, 27 октября). *Южный край*.
 Местная хроника. (1895, 30 ноября). *Южный край*.
 Миклашевський, Й. (1967). *Музична і театральна культура Харкова XVIII–XIX ст.* Наукова думка.
 Музыкальные заметки. (1889, 20 января). *Южный край*.
 Музыкальная заметка. (1889, 22 марта). *Южный край*.
 Несколько слов о Штадлере и о музыке. (1859, 16 марта). *Харьковские губернские ведомости*.
 Об оркестре г. Андреева. (1841, 11 января). *Харьковские губернские ведомости*.
 Студенческий вечер. (1900, 26 ноября). *Южный край*.
 Театр и музыка. (1889, 6 марта). *Южный край*.
 Театр и музыка. (1889, 29 марта). *Южный край*.
 Театр и музыка. (1890, 4 февраля). *Южный край*.
 Театр и музыка. (1890, 6 февраля). *Южный край*.
 Театр и музыка. (1890, 23 марта). *Южный край*.
 Театр и музыка. (1903, 1 декабря). *Южный край*.
 Университетский акт. (1897, 18 января). *Южный край*.
 Университетский акт. (1903, 18 января). *Южный край*.
 Шамасва, К. (1996). *Музична освіта в Україні у першій половині XIX ст.* ІЗМН (Ін-т змісту і методів навчання).
 Щепакін, В. (2005). *Чеські музиканти в Україні*. ХДАК.

- Щепакін, В. (2016). *Музична культура Сходу та Півдня України другої половини XIX — початку XX ст.: європейські виміри*. ХДАК.
- Щербинін, Ю. (1971). Біля джерел музичної освіти в Харкові. *Українське музикознавство*, 6, 228–237.

References

- Act at Kharkiv University. (1892, January 18). *Juzhnyj kraj*. [In Russian].
- At the University. (1910, January 31). *Juzhnyj kraj*. [In Russian].
- Kononova, O. (1992). To the question of the formation of professional music education in Kharkiv in the XVIII and XIX centuries. *Muzychna Kharkivshchyna*, 175–190. [In Ukrainian].
- Kononova, O. (2004). *Musical culture of Kharkiv in the late XVIII and early XX centuries*. Osnova. [In Ukrainian].
- Concert by Mr. von Glen. (1889, March 14). *Juzhnyj kraj*. [In Russian].
- Loshkov, Y. (2007). *Genesis and formation of conducting in Ukraine*. KSAC. [In Ukrainian].
- Local Chronicle. (1882, January 18). *Juzhnyj kraj*. [In Russian].
- Local Chronicle. (1882, January 27). *Juzhnyj kraj*. [In Russian].
- Local Chronicle. (1882, February 1). *Juzhnyj kraj*. [In Russian].
- Local Chronicle. (1882, February 14). *Juzhnyj kraj*. [In Russian].
- Local Chronicle. (1882, March 5). *Juzhnyj kraj*. [In Russian].
- Local Chronicle. (1882, March 6). *Juzhnyj kraj*. [In Russian].
- Local Chronicle. (1882, May 11). *Juzhnyj kraj*. [In Russian].
- Local Chronicle. (1882, August 19). *Juzhnyj kraj*. [In Russian].
- Local Chronicle. (1882, October 6). *Juzhnyj kraj*. [In Russian].
- Local Chronicle. (1882, November 19). *Juzhnyj kraj*. [In Russian].
- Local Chronicle. (1882, November 20). *Juzhnyj kraj*. [In Russian].
- Local Chronicle. (1882, December 13). *Juzhnyj kraj*. [In Russian].
- Local Chronicle. (1890, October 22). *Juzhnyj kraj*. [In Russian].
- Local Chronicle. (1894, January 15). *Juzhnyj kraj*. [In Russian].
- Local Chronicle. (1895, October 27). *Juzhnyj kraj*. [In Russian].
- Local Chronicle. (1895, November 30). *Juzhnyj kraj*. [In Russian].
- Myklashevskiy, J. (1967). *Musical and theatrical culture of Kharkiv in the XVIII–XIX centuries*. Naukova Dumka. [In Ukrainian].
- Musical Notes. (1889, January 20). *Juzhnyj kraj*. [In Russian].
- Musical Note. (1889, March 22). *Juzhnyj kraj*. [In Russian].
- A few words about Stadler and music. (1859, March 16). *Har'kovskie gubernskie vedomosti*. [In Russian].
- About the orchestra of Mr. Andreev. (1841, January 11). *Har'kovskie gubernskie vedomosti*. [In Russian].
- Student evening. (1900, November 26). *Juzhnyj kraj*. [In Russian].
- Theater and music. (1889, March 6). *Juzhnyj kraj*. [In Russian].
- Theater and music. (1889, March 29). *Juzhnyj kraj*. [In Russian].
- Theater and Music. (1890, February 4). *Juzhnyj kraj*. [In Russian].
- Theater and music. (1890, February 6). *Juzhnyj kraj*. [In Russian].
- Theater and Music. (1890, March 23). *Juzhnyj kraj*. [In Russian].
- Theater and music. (1903, December 1). *Juzhnyj kraj*. [In Russian].
- University act. (1897, January 18). *Juzhnyj kraj*. [In Russian].
- University Act. (1903, January 18). *Juzhnyj kraj*. [In Russian].
- Shamaieva, K. (1996). *Musical education in Ukraine in the first half of the XIX century*. Institute of Content and Methods of Teaching [In Ukrainian].
- Shchepak, V. (2005). *Czech musicians in Ukraine*. KSAC. [In Ukrainian].
- Shchepak, V. (2016). *Musical culture of the East and South of Ukraine in the second half of the XIX and early XX centuries: European dimensions*. KhSAC. [In Ukrainian].
- Shcherbynin, Y. (1971). At the sources of musical education in Kharkiv. *Ukrainske muzykoznavstvo*, 6, 228–237. [In Ukrainian].

Надійшла до редколегії 08.08.2023

Чжан Лічуань

аспірант, Харківська державна академія культури, м. Харків, Україна

Zhang Lichuan

Post-graduate student, Kharkiv State Academy of Culture, Kharkiv, Ukraine